

OpANAF nr. 3733/2015 privind aprobarea metodelor indirecte de stabilire a veniturilor și a procedurii de aplicare a acestora

În temeiul art. 11 alin. (3) din Hotărârea Guvernului nr. 520/2013 privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Administrare Fiscală, cu modificările și completările ulterioare, al art. 138 alin. (10) și al art. 342 alin. (1) și (4) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare, Președintele Agenției Naționale de Administrare Fiscală emite următorul ordin:

Articolul 1

(1) Se aprobă metodele indirecte de stabilire a veniturilor, utilizate de organul fiscal cu ocazia verificării situației fiscale personale, precum și procedura de utilizare a acestora, prevăzute în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

(2) Metodele indirecte de stabilire a veniturilor sunt:

- a)** metoda sursei și utilizării fondului;
- b)** metoda fluxurilor de trezorerie;
- c)** metoda patrimoniului net.

Articolul 2

Dirjecția generală control venituri persoane fizice va lua măsuri pentru ducerea la îndeplinire a prevederilor prezentului ordin.

Articolul 3

Prezentul ordin intră în vigoare la data de 1 ianuarie 2016.

Articolul 4

Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.
Președintele Agenției Naționale de Administrare Fiscală,
Gelu-Ștefan Diaconu
București, 22 decembrie 2015.
Nr. 3.733.

ANEXĂ

METODELE INDIRECTE

de stabilire a veniturilor și procedura de aplicare a acestora

Capitolul I

Dispoziții comune

Articolul 1

Verificarea situației fiscale personale a persoanelor fizice cu privire la impozitul pe venit, prevăzută la art. 138 din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare, denumită în continuare Codul de procedură fiscală, reprezintă ansamblul activităților desfășurate de organul fiscal având ca obiect examinarea totalității drepturilor și a obligațiilor de natură patrimonială, a fluxurilor de trezorerie și a altor elemente relevante pentru stabilirea situației fiscale reale a persoanei fizice verificate.

Capitolul II

Activități preliminare verificării situației fiscale personale

Articolul 2

Pentru verificarea situației fiscale personale a persoanelor fizice, organele fiscale efectuează următoarele activități preliminare:

- a)** analiza de risc;
- b)** selectarea persoanelor care vor fi supuse verificării fiscale prealabile documentare;
- c)** verificarea fiscală prealabilă documentară.

Secțiunea 1

Analiza de risc

Articolul 3

(1) Analiza de risc este efectuată de organul fiscal pentru a identifica riscurile de neconformare la declararea veniturilor impozabile ale persoanelor fizice, a le evalua și a le gestiona.

(2) Analiza de risc se efectuează pentru stabilirea riscului probabil pentru un grup de persoane fizice.

(3) Analiza de risc se efectuează și pentru cazuri punctuale, astfel:

- a)** rezultate în urma verificării fiscale prealabile documentare sau a verificării situației fiscale personale;
- b)** identificate ca urmare a unor sesizări primite de la alte instituții ori autorități publice, precum și de la alte persoane fizice sau juridice.

Articolul 4

Analiza de risc constă în următoarele activități:

- a)** identificarea riscurilor de nedeclarare a veniturilor impozabile;
- b)** evaluarea riscurilor de nedeclarare a veniturilor impozabile;
- c)** gestionarea riscurilor de nedeclarare a veniturilor impozabile.

Articolul 5

Activitatea de identificare a riscurilor de nedeclarare a veniturilor impozabile constă în efectuarea următoarelor operațiuni:

- a)** stabilirea surselor de date;
- b)** culegerea datelor deținute de alte entități;
- c)** formalizarea datelor în structura necesară analizei;
- d)** definirea caracteristicilor persoanelor fizice cu potențial risc de nedeclarare.

Articolul 6

Stabilirea surselor de date se realizează prin:

- a) evaluarea datelor deținute de organele fiscale cu privire la persoanele fizice și stabilirea necesarului de date care trebuie obținute în vederea identificării diferențelor dintre veniturile estimate pe baza situației fiscale personale și veniturile declarate organelor fiscale;
- b) identificarea surselor de date despre persoanele fizice, deținute de autorități publice și de alte entități, necesare determinării riscului de nedeclarare a veniturilor impozabile.

Articolul 7

Culegerea datelor deținute de alte entități se realizează prin următoarele modalități:

- a) acces la bazele de date, în temeiul protocoalelor sau al acordurilor de colaborare și schimb de informații încheiate, în condițiile legii, între organele fiscale și entitățile deținătoare;
- b) solicitarea datelor necesare pe baza unei cereri adresate de organul fiscal entității deținătoare;
- c) valorificarea informațiilor primite de la autorități judiciare sau de la alte autorități publice naționale ori internaționale care dețin informații în legătură cu situația fiscală personală a contribuabilului;
- d) valorificarea informațiilor primite ca urmare a sesizărilor de la alte entități sau persoane fizice ori juridice;
- e) valorificarea informațiilor obținute de organele fiscale din surse deschise accesului public.

Articolul 8

Formalizarea datelor în structura necesară analizei se efectuează asupra:

- a) grupurilor masive de date, existente în bazele de date proprii ale organelor fiscale sau descărcate din bazele de date ale altor autorități publice, interne și externe, la care Agenția Națională de Administrare Fiscală are acces;
- b) datelor și informațiilor punctuale, obținute prin modalitățile prevăzute la art. 7.

Articolul 9

(1) În scopul definirii caracteristicilor persoanelor fizice cu potențial risc de nedeclarare se vor avea în vedere, în principal, următorii indicatori fiscali și patrimoniali privind persoanele fizice:

- a) veniturile declarate de persoana fizică și de plătitori;
- b) creșterile sau descreșterile elementelor patrimoniale ale persoanei fizice;
- c) cheltuielile personale efectuate;
- d) fluxurile de trezorerie.

(2) Pe baza indicatorilor fiscali și patrimoniali se determină atât veniturile estimate ca fiind realizate, cât și veniturile declarate ale persoanei fizice în perioada analizată.

(3) Datele și informațiile utilizate pentru indicatorii fiscali și patrimoniali prevăzuți la alin. (1) sunt cele obținute potrivit art. 7.

Articolul 10

Activitatea de evaluare a riscurilor pe care persoanele fizice le prezintă din punct de vedere fiscal se realizează prin:

- a) calcularea riscului de nedeclarare ca diferență pozitivă între valoarea veniturilor estimate ale persoanei fizice, în perioada analizată, identificate pe baza datelor disponibile în cadrul analizei de risc, și veniturile declarate ale persoanei fizice, în aceeași perioadă;
- b) stabilirea riscului minim acceptat de administrația fiscală prin verificarea încadrării diferențelor stabilite în limita prevăzută la art. 138 alin. (6) din Codul de procedură fiscală.

Articolul 11

Activitatea de gestionare a riscurilor pe care persoanele fizice le prezintă pentru administrația fiscală se realizează prin:

- a) procesarea și elaborarea listei persoanelor care depășesc riscul minim;
- b) elaborarea propunerilor pentru efectuarea verificărilor fiscale prealabile documentare, având în vedere valoarea riscului de nedeclarare, în ordinea descrescătoare stabilită potrivit prevederilor art. 10 lit. a), cu respectarea valorii riscului minim stabilit potrivit prevederilor art. 10 lit. b). Dacă din informațiile deținute organul fiscal identifică existența în lista prevăzută la lit. a) a unor persoane care au calitatea de soț/soție, rude sau afini până la gradul al II-lea inclusiv, elaborarea propunerilor se poate face concomitent și pentru aceste persoane;
- c) valorificarea rezultatelor verificărilor efectuate, prin actualizarea datelor și informațiilor deținute cu cele obținute în cadrul acestora.

Secțiunea a 2-a

Selectarea persoanelor pentru verificarea fiscală prealabilă documentară

Articolul 12

Selectarea persoanelor fizice care urmează a fi supuse verificării fiscale prealabile documentare este efectuată de către organul fiscal competent.

Articolul 13

(1) Selectarea persoanelor fizice care urmează a fi supuse verificării fiscale prealabile documentare se face din lista persoanelor care depășesc riscul minim acceptat de administrația fiscală, în funcție de nivelul riscului și de capacitatea de efectuare a verificărilor fiscale prealabile documentare.

(2) În cazul în care riscul fiscal identificat ca urmare a analizelor efectuate în cazurile prevăzute la art. 3 alin. (3) lit. a) depășește limitele prevăzute la art. 138 alin. (6) din Codul de procedură fiscală, persoanele fizice vor fi selectate pentru verificarea fiscală prealabilă documentară.

(3) Prin propunere motivată, programul de activitate se poate suplimenta cu până la 10% din capacitatea de efectuare a verificărilor fiscale prealabile documentare, cu acțiuni cu impact semnificativ în conformarea fiscală generală sau cu acțiuni selectate pe criterii aleatorii stabilite și aprobate anterior selectării, la alte persoane fizice identificate cu risc fiscal.

Secțiunea a 3-a

Verificarea fiscală prealabilă documentară

Articolul 14

Verificarea fiscală prealabilă documentară reprezintă ansamblul activităților desfășurate de organul fiscal central având ca obiect examinarea totalității drepturilor și a obligațiilor de natură patrimonială, a fluxurilor de trezorerie și a altor elemente relevante pentru stabilirea situației fiscale reale a persoanei fizice verificate, desfășurate la sediul organului fiscal, pe baza

informațiilor deținute sau obținute în conformitate cu dispozițiile Codului de procedură fiscală.

Articolul 15

- (1) Activitatea de verificare fiscală prealabilă documentară se desfășoară cu notificarea persoanei fizice.
- (2) Notificarea constă în înștiințarea persoanei fizice cu privire la faptul că asupra situației sale fiscale se desfășoară o acțiune de verificare fiscală prealabilă documentară, precum și cu privire la prevederile legale care reglementează această activitate.
- (3) Notificarea se comunică persoanei fizice prin poștă, cu confirmare de primire.
- (4) În situația în care primirea nu este confirmată, comunicarea se realizează prin afișarea unui anunț, pe pagina de internet a Agenției Naționale de Administrare Fiscală, în care se menționează că pe numele persoanei fizice a fost emisă o notificare.
- (5) Anunțul se menține afișat cel puțin 60 de zile de la data publicării acestuia și conține următoarele elemente:
 - a) numele și prenumele persoanei fizice;
 - b) domiciliul acesteia;
 - c) numărul și data emiterii notificării;
 - d) numărul de telefon de contact la care persoana fizică pe numele căreia a fost emisă notificarea poate obține informații suplimentare.
- (6) Notificarea se consideră comunicată în termen de 15 zile de la data afișării anunțului.

Articolul 16

- (1) Verificarea fiscală prealabilă documentară se efectuează asupra persoanelor fizice selectate și constă în examinarea operațiunilor care au condus la evaluarea riscului de nedeclarare.
- (2) În funcție de rezultatul analizei informațiilor, documentelor și a altor mijloace de probă obținute în cadrul verificării fiscale prealabile documentare examinarea se poate extinde și asupra altor elemente ce influențează situația fiscală personală a persoanei fizice supuse verificării.

Articolul 17

Pe perioada desfășurării activității de verificare fiscală prealabilă documentară, organul fiscal poate solicita terților, inclusiv plătitorilor de venit sau oricăror autorități ori instituții publice, în condițiile legii, informații sau documente pentru stabilirea situației fiscale personale a persoanei fizice supuse verificării.

Articolul 18

În cadrul verificării fiscale prealabile documentare se compară veniturile declarate de persoana fizică supusă verificării sau de plătitori dintr-o perioadă impozabilă cu veniturile estimate determinate pe baza situației fiscale personale, din aceeași perioadă impozabilă.

Articolul 19

La stabilirea situației fiscale personale, organul fiscal are în vedere evoluția drepturilor și obligațiilor de natură patrimonială, pe parcursul perioadei impozabile verificate, inclusiv a fluxurilor de trezorerie și a altor elemente relevante pentru stabilirea bazei impozabile pentru impozitul pe venit datorat de persoana fizică.

Articolul 20

Organele fiscale stabilesc situația fiscală personală pe baza informațiilor, documentelor și a altor mijloace de probă, astfel:

- a) deținute de organul fiscal sau la care acesta are acces pe baza protocoalelor de schimb de informații;
- b) obținute de către organul fiscal de la terți, prin exercitarea dreptului său de a solicita informații sau documente, potrivit prevederilor art. 58-67 din Codul de procedură fiscală;
- c) obținute de organul fiscal de la autoritățile sau instituțiile publice, în condițiile prevederilor art. 68-71 din Codul de procedură fiscală.

Articolul 21

Verificarea fiscală prealabilă documentară are în vedere și rezultatele inspecțiilor fiscale efectuate la persoana verificată sau la alte persoane cu care aceasta are legături de afaceri, în funcție de informațiile existente în evidența fiscală și de relevanța acestor rezultate la stabilirea situației fiscale personale.

Articolul 22

(1) În scopul stabilirii situației fiscale personale a persoanei fizice verificate și al comparării veniturilor estimate pe baza acesteia cu veniturile declarate, organul fiscal procedează la examinarea și evaluarea intrărilor și ieșirilor din patrimoniu a bunurilor mobile și imobile, a intrărilor și ieșirilor de bani sau de alte valori, precum și a altor elemente ce vizează nivelul și categoriile de cheltuieli și venituri ale persoanei fizice verificate.

(2) Pe baza situației fiscale personale organul fiscal stabilește situația intrărilor și ieșirilor de fonduri în perioada verificată, calculează venitul estimat ca fiind obținut, în perioada verificată, de persoana fizică supusă verificării și îl compară cu venitul declarat de către aceasta sau de către plătitori pentru aceeași perioadă.

Articolul 23

Rezultatele verificării fiscale prealabile documentare se consemnează într-un raport de verificare fiscală prealabilă documentară.

Articolul 24

Raportul de verificare fiscală prealabilă documentară conține toate constatările efectuate de organul fiscal pe perioada desfășurării verificării, precum și propunerea de a continua verificarea sau de a înceta procedura de verificare.

Articolul 25

Verificarea fiscală prealabilă documentară încetează de drept în cazul decesului persoanei fizice supuse verificării.

Capitolul III

Verificarea situației fiscale personale

Secțiunea 1

Dispoziții generale

Articolul 26

În cazul în care rezultatul verificării fiscale prealabile documentare reprezintă o diferență semnificativă între veniturile estimate ca fiind realizate de persoana fizică, calculate în baza situației fiscale personale, și veniturile declarate de aceasta sau de plătitorii de venit, în înțelesul prevederilor art. 138 alin. (6) din Codul de procedură fiscală, verificarea continuă. În acest sens, organul fiscal comunică avizul de verificare persoanei fizice care a făcut obiectul verificării fiscale prealabile documentare.

Articolul 27

Verificarea situației fiscale personale se efectuează cu colaborarea persoanei fizice verificate.

Articolul 28

Avizul de verificare cuprinde toate elementele prevăzute de art. 141 din Codul de procedură fiscală, respectiv:

- a)**temeiul juridic al verificării fiscale. Se precizează că este îndeplinită condiția prevăzută la art. 138 alin. (6) din Codul de procedură fiscală;
- b)**data de începere a verificării fiscale. Este data stabilită de organul fiscal pentru începerea verificării fiscale. Avizul de verificare se comunică persoanei fizice cu cel puțin 15 zile înainte de data începerii verificării fiscale. La stabilirea datei de începere a verificării fiscale organul fiscal va avea în vedere perioada necesară pentru comunicarea avizului de verificare;
- c)**perioada ce urmează a fi supusă verificării. Perioada supusă verificării este perioada impozabilă definită de Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, cu respectarea termenului de prescripție a dreptului organului fiscal de a stabili obligații fiscale;
- d)**posibilitatea de a solicita, o singură dată, amânarea datei de începere a verificării. Acest drept trebuie să fie precizat expres în avizul de verificare;
- e)**solicitarea de informații și înscrisuri relevante pentru verificare. Se precizează că, în termen de 60 de zile de la comunicarea avizului de verificare, persoana fizică verificată trebuie să prezinte documente justificative sau alte clarificări relevante pentru situația sa fiscală. Prin clarificări relevante se înțelege prezentarea de explicații în legătură cu conținutul unor documente justificative sau în legătură cu unele situații de fapt. Odată cu comunicarea avizului de verificare organul fiscal solicită persoanei fizice supuse verificării punerea la dispoziție a extraselor de conturi bancare;
- f)**locul efectuării verificării, cu informarea persoanei fizice asupra prevederilor art. 140 alin. (4) din Codul de procedură fiscală.

Articolul 29

Avizul de verificare se comunică persoanei fizice în conformitate cu dispozițiile art. 47 din Codul de procedură fiscală.

Articolul 30

(1) În cazul refacerii verificării ca urmare a unei dispoziții cuprinse în decizia de soluționare a contestației, se comunică persoanei fizice un aviz de verificare.

(2) Avizul prevăzut la alin. (1) se comunică înainte de data începerii acțiunii de verificare înscrisă în acesta.

Articolul 31

La data începerii verificării situației fiscale personale, organul fiscal va avea prima discuție cu persoana fizică supusă verificării. Cu această ocazie, organul fiscal va prezenta persoanei fizice legitimația și ordinul de serviciu semnat de conducătorul organului fiscal.

Articolul 32

Înscrisurile și explicațiile prezentate conform prevederilor art. 138 alin. (11), (13) și (14), respectiv ale art. 143 din Codul de procedură fiscală se referă la elemente privind clarificarea situației fiscale personale definite la art. 138 alin. (4) din același act normativ.

Articolul 33

În cadrul verificării situației fiscale personale, organul fiscal efectuează următoarele activități:

- a)**examinarea oricăror înscrisuri sau informații despre activitatea persoanei fizice verificate referitoare la intrările și ieșirile de fonduri și la creșterea sau descreșterea elementelor patrimoniale pe perioada verificată, avându-se în vedere operațiunile care au condus la stabilirea diferenței semnificative în cadrul verificării fiscale prealabile documentare, precum și, după caz, alte operațiuni care pot influența situația fiscală personală, rezultate din documentele sau informațiile puse la dispoziție de persoana fizică verificată sau obținute de organul fiscal pe parcursul efectuării verificării situației fiscale personale;
- b)**selectarea metodei indirecte de stabilire a veniturilor care va fi utilizată în cadrul verificării;
- c)**stabilirea bazei impozabile ajustate prin metode indirecte, pentru perioada verificată, pe fiecare categorie de venit supusă impozitării (venituri din surse identificate și/sau din surse neidentificate);
- d)**stabilirea impozitului pe venit suplimentar datorat de persoana fizică pentru perioada verificată.

Articolul 34

Pentru stabilirea bazei impozabile ajustate pentru impozitul pe venit se au în vedere următoarele:

- a)**documentele/informațiile prezentate de persoana fizică verificată;
- b)**documentele/informațiile deținute sau obținute de organul fiscal referitoare la veniturile, cheltuielile, patrimoniul și fluxurile de trezorerie ale persoanei fizice verificate;
- c)**informații oficiale publicate de autorități sau de instituții publice;
- d)**oricare alte documente sau informații relevante pentru stabilirea bazei impozabile;
- e)**declarațiile fiscale depuse de persoana verificată sau de plătitori.

Articolul 35

La examinarea stării de fapt fiscale pentru stabilirea bazei impozabile, organul fiscal are în vedere toate documentele justificative și fiscale care constituie mijloace de probă pentru stabilirea drepturilor și obligațiilor fiscale, exercitându-și dreptul de apreciere în limitele rezonabilității și echității.

Secțiunea a 2-a

Metodele indirecte

Articolul 36

Metodele indirecte de stabilire a veniturilor sunt următoarele:

- a) metoda sursei și utilizării fondului;
- b) metoda fluxurilor de trezorerie;
- c) metoda patrimoniului net.

Articolul 37

(1) Selectarea metodei indirecte de stabilire a veniturilor care se utilizează în cadrul verificării este de competența organului fiscal.

(2) Selectarea metodelor indirecte de stabilire a veniturilor se face în funcție de cerințele specifice ale acestora, de situația fiscală a persoanei fizice verificate și de natura informațiilor ori a documentelor disponibile, astfel:

- a) metoda sursei și utilizării fondului este selectată atunci când se constată că persoana fizică verificată a utilizat fonduri în valoare mai mare decât sursele identificate;
- b) metoda fluxurilor de trezorerie este selectată atunci când se constată că operațiunile derulate de persoana fizică verificată s-au desfășurat, în principal, prin conturile bancare și financiare și au fost depuse sume semnificative în numerar în aceste conturi;
- c) metoda patrimoniului net este selectată atunci când se constată că patrimoniul net al persoanei verificate a înregistrat creșteri semnificative pe parcursul perioadei verificate și a fost stabilită, cu un grad rezonabil de certitudine, valoarea elementelor patrimoniale la începutul și la sfârșitul perioadei verificate.

Articolul 38

Metoda sursei și utilizării fondului constă în:

- a) determinarea valorii utilizărilor de fonduri și a surselor;
- b) identificarea surselor impozabile și a celor neimpozabile;
- c) identificarea surselor impozabile declarate și a celor nedeclarate;
- d) stabilirea venitului suplimentar din surse neidentificate, ca diferență între valoarea utilizărilor de fonduri și valoarea surselor de fonduri;
- e) aplicarea tratamentului fiscal corespunzător veniturilor impozabile nedeclarate cu surse identificate, conform regulilor specifice categoriei de venit.

Articolul 39

Metoda fluxurilor de trezorerie constă în:

- a) determinarea valorii depunerilor de numerar în conturile bancare și financiare;
- b) identificarea depunerilor de numerar provenit din surse neimpozabile;
- c) determinarea cheltuielilor efectuate cu numerar;
- d) identificarea cheltuielilor efectuate cu numerar provenit din surse neimpozabile;
- e) determinarea venitului impozabil ca sumă a depunerilor de numerar în conturile bancare și financiare și a cheltuielilor efectuate cu numerar, ajustată cu depunerile și cheltuielile efectuate cu numerar provenit din surse neimpozabile;
- f) stabilirea venitului suplimentar din surse nedeclarate, ca diferență între venitul impozabil și venitul declarat;
- g) determinarea venitului suplimentar nedeclarat, cu surse identificate;
- h) determinarea venitului suplimentar nedeclarat, cu surse neidentificate;
- i) aplicarea tratamentului fiscal corespunzător veniturilor impozabile nedeclarate, cu surse identificate, conform regulilor specifice categoriei de venit.

Articolul 40

Metoda patrimoniului constă în:

- a) determinarea patrimoniului net al persoanei verificate la începutul și sfârșitul perioadei impozabile, ca diferență între, pe de o parte, valoarea totală a bunurilor, activelor și a altor titluri și dețineri și valoarea totală a datoriilor, pe de altă parte;
- b) determinarea creșterii patrimoniului net pe parcursul perioadei impozabile, ca diferență între valoarea patrimoniului net la sfârșitul perioadei și valoarea patrimoniului net de la începutul perioadei;
- c) stabilirea venitului impozabil pe baza creșterii patrimoniului net, la care se adaugă cheltuielile personale și se scad veniturile neimpozabile;
- d) stabilirea venitului suplimentar din surse nedeclarate, ca diferență între venitul impozabil și venitul declarat;
- e) determinarea venitului suplimentar nedeclarat, cu surse identificate;
- f) determinarea venitului suplimentar nedeclarat, cu surse neidentificate;
- g) aplicarea tratamentului fiscal corespunzător veniturilor impozabile nedeclarate, cu surse identificate, conform regulilor specifice categoriei de venit.

Secțiunea a 3-a

Reverificarea

Articolul 41

(1) În sensul art. 144 din Codul de procedură fiscală, datele suplimentare, necunoscute organului fiscal la data efectuării verificării situației fiscale personale la o persoană fizică, pe care se fundamentează decizia de reverificare a unei anumite perioade, pot rezulta din situații cum sunt:

- a) efectuarea unui control fiscal, potrivit Codului de procedură fiscală, la alt contribuabil;
- b) informații obținute în orice alt mod, de natură să modifice rezultatele verificării fiscale anterioare.

(2) Organul fiscal este obligat să comunice persoanei fizice decizia de reverificare cu cel puțin 15 zile înainte de data începerii verificării situației fiscale personale.

(3) Decizia de reverificare poate fi contestată în condițiile Codului de procedură fiscală.